

Status

Openbaar

Datum vergadering Gedeputeerde Staten

1 juli 2025

Eindtermijn

n.v.t.

Onderwerp

Subsidieregeling bevordering regionale bestuurskracht gemeenten Zuid-Holland

Advies

1. Vast te stellen de Subsidieregeling bevordering regionale bestuurskracht gemeenten Zuid-Holland.
2. Te bepalen dat de Subsidieregeling bevordering regionale bestuurskracht gemeenten Zuid-Holland wordt gepubliceerd in het Provinciaal Blad.
3. Vast te stellen de GS-brief aan Provinciale Staten over de Subsidieregeling bevordering regionale bestuurskracht gemeenten Zuid-Holland.
4. Vast te stellen de publiekssamenvatting voor de het vaststellen van de Subsidieregeling bevordering regionale bestuurskracht gemeenten Zuid-Holland.

Besluit GS

Vastgesteld conform advies

Bijlagen

1. De Subsidieregeling bevordering regionale bestuurskracht gemeenten Zuid-Holland
2. GS-brief aan Provinciale Staten over de Subsidieregeling bevordering regionale bestuurskracht gemeenten Zuid-Holland

1 Toelichting voor het College

De subsidieregeling bevorderen intergemeentelijke samenwerking 2020 (regeling IGS) is per 1 januari 2025 vervallen. Het doel van de regeling IGS was destijds opgesteld vanuit de wens van de provincie om een bijdrage te kunnen leveren aan de versterking van de intergemeentelijke samenwerking tussen twee of meer gemeenten.

Er was een subsidieplafond van € 150.000,- per jaar opgenomen in de begroting, het Subsidiebedrag was maximaal € 50.000,- per aanvraag en het was mogelijk tot maximaal 50% cofinanciering te vragen. De subsidie kon besteed worden aan onderzoek naar regionale bestuurskracht, de intergemeentelijke samenwerking, de bestuurlijke toekomst of een kernenbeleid- of participatievisie.

Wij vinden het belangrijk met gemeenten te blijven werken aan de versterking van hun bestuurskracht en intergemeentelijke samenwerking. Er zijn diverse mogelijkheden om intergemeentelijke samenwerking vorm te geven, afhankelijk van het onderwerp, de oorzaak en het doel. Het proces om tot samenwerking te komen is eveneens divers. Gemeenten kunnen verschillende instrumenten inzetten, zoals een regionaal bestuurskrachtonderzoek of een (evaluatie)onderzoek naar intergemeentelijke samenwerking.

In de thans voorliggende nieuwe subsidieregeling is de evaluatie door SIRA Consulting (hierna: SIRA) als ook een terugblik op de toegekende projecten in de afgelopen jaren, meegenomen.

Uit de evaluatie van SIRA kwam naar voren dat in de jaren 2016 – 2022 gemiddeld 70% van het beschikbare subsidieplafond is toegekend en dat de subsidieregeling als redelijk doeltreffend werd aangemerkt. De activiteiten waarvoor subsidie is toegekend zijn gericht op het bevorderen of intensiveren van intergemeentelijke samenwerking. Volgens SIRA is verbetering mogelijk door het actualiseren van de beleidstheorie en het meer meetbaar maken en specifiek opstellen van de beleidsindicatoren. Wij zijn echter van mening dat het versterken van de kwaliteit van het openbaar bestuur moeilijk is te vatten in kwantificeerbare indicatoren.

Verder hebben wij geconstateerd dat er de afgelopen jaren geen gebruik is gemaakt van de mogelijkheid tot onderzoek of het inhuren van capaciteit voor een participatievisie of kernenbeleid. Dit geldt ook voor de doelgroep Gemeenschappelijke Regelingen (GR) waarin gemeenten samenwerken. Bovendien passen participatievisie of kernenbeleid en GR niet binnen de scope van de nieuwe regeling. Daarom laten wij deze niet meer terugkomen in de nieuwe regeling.

Bij het opstellen van de nieuwe subsidieregeling hebben wij de vragen uit het Handelingskader voor doeltreffende en doelmatige inzet van subsidies van februari 2025 gevolgd om onder meer te onderzoeken of een subsidieregeling noodzakelijk en efficiënt is, of dat het stimuleren van bestuurskracht en intergemeentelijke samenwerking ook op een andere manier kan worden bereikt, bijvoorbeeld door een gezamenlijk onderzoek met de gemeente uit te voeren.

Vragen vanuit het handelingskader zijn onder andere:

- *Is er een goed uitgewerkte beleidstheorie met duidelijk geformuleerde doelen en beoogde effecten?*

Beleids Theorieën worden geformuleerd op het niveau van beleidsdoelen (omgevingsbeleid) of beleidsprestaties (begroting). Deze theorieën hebben een meerjarig karakter en maken gebruik van een mix van instrumenten om de gestelde doelen te bereiken. Subsidies vormen een van deze instrumenten. Momenteel beschikken wij niet over een expliciete beleidstheorie, maar wel over het Programma Beter Bestuur, dat naar de (vervallen) subsidieregeling verwijst.

Met de – nu vervallen - subsidieregeling konden wij, in het kader van kwaliteit openbaar bestuur, met gemeenten blijven werken aan de versterking van hun bestuurskracht en intergemeentelijke samenwerking. De activiteiten waarvoor in de vervallen subsidieregeling subsidie is toegekend, waren gericht op het bevorderen of intensiveren van intergemeentelijke samenwerking. De activiteiten moesten leiden tot opleveren van een product dat behulpzaam kan zijn bij de bestuurlijke afweging en besluitvorming door gemeenten over strategische vraagstukken van intergemeentelijke samenwerking.

De subsidiabele activiteiten en prestaties zijn in de nieuwe regeling aangescherpt en de doelgroep beperkt tot een gemeente of een samenwerkingsverband van gemeenten binnen de provincie. Subsidie kan worden aangevraagd voor:

- a. een onderzoek naar de bestuurskracht van een gemeente
 - b. een onderzoek naar de bestuurskracht van bestaande of mogelijke samenwerking van twee of meer gemeenten
 - c. een verkennend of evaluerend onderzoek dat bijdraagt aan vernieuwing of versterking van de intergemeentelijke bestuurlijke samenwerking.
- *Onderzoek welk instrument het meest geschikt is binnen de verschillende vormen van subsidies.*
Er zijn twee juridische manieren om middelen toe te kennen: een opdracht of een subsidie. Bij een subsidie verstrekt de provincie een bedrag aan de gemeente, die dit vervolgens zelf binnen de subsidiabele activiteiten mag besteden. Bij een mede-opdracht van de provincie met een gemeente kunnen wij mede bepalen en sturen op de uitvraag richting een onderzoeksbureau. Juridisch kan een mede-opdracht alleen als er een wettelijke taak aan ten grondslag ligt om via Inkoop te regelen. Mits goed gemotiveerd kan een mede-opdracht zijn wettelijke basis vinden in de Wet algemene regels herindelingen (Wet Arhi). Daarnaast is de zorg voor de kwaliteit voor het openbaar bestuur van gemeenten voor de provincie een taak zijn die voortvloeit de provinciale Omgevingsvisie en daarmee uit de Omgevingswet. Dit is o.m. uitgewerkt in het Programma Beter Bestuur.
Het voorstel om de nieuwe regeling vast te stellen voor de duur van 2,5 jaar en de regeling voor afloop daarvan te evalueren.
 - *Onderzoek wat de kosten voor de provincie zijn voor het toekennen van een subsidie ten opzichte van het bedrag dat de subsidieontvanger ontvangt.*
De kosten voor het afwikkelen van een subsidieaanvraag bedragen ongeveer € 7.000. Indien gekozen wordt voor een nieuwe subsidieregeling, adviseren we om het minimum subsidiebedrag te verhogen naar € 15.000. Onder de oude regeling was dit minimaal € 2.500. Met het beschikbaar stellen van een beperkt bedrag hopen we een goede beweging te genereren door samen te gaan werken.

Omdat in de nieuwe subsidieregeling de nadruk ligt op de bestuurskracht van een gemeente of van bestaande of mogelijke samenwerking van twee of meer gemeenten, is de nieuwe titel daarop aangepast: Subsidiegeregeling bevordering regionale bestuurskracht gemeenten Zuid-Holland.

Financieel en fiscaal kader

Totaalbedrag excl. BTW	: € 150.000,00
Programma	: Ambitie 1 - Samen werken aan Zuid-Holland
Financiële risico's	: Er zijn geen financiële risico's.

Voor het jaar 2025 is € 100.000,00 beschikbaar voor het toekennen van subsidies. Voor 2026 en 2027 wordt een subsidieplafond van € 150.000,00 per jaar opgenomen in de begroting voor de Subsidieregeling bevordering regionale bestuurskracht van gemeenten Zuid-Holland. Het vaststellen van het subsidieplafond ter hoogte van voornoemde bedragen wordt tegelijk vastgesteld met het openstellingsbesluit. Dit zal na het zomerreces worden voorgelegd ter besluitvorming.

Juridisch kader

De subsidieregeling vindt haar basis in de Algemene subsidieverordening Zuid-Holland. Voor deze regeling is een risicoanalyse uitgevoerd op basis van de Beleidsregel toezicht en handhaving subsidieverstreking Zuid-Holland, om misbruik, oneigenlijk gebruik van subsidies en andere onregelmatigheden te voorkomen. Deze risicoanalyse is bepalend voor het aantal steekproefsgewijze controles, die zullen worden uitgevoerd nadat de gesubsidieerde activiteiten zijn verricht. Hierbij wordt uitgegaan van de drie standaardarrangementen voor verlening en vaststelling van subsidies, waarbij de hoogte van het subsidiebedrag het arrangement bepaalt, te weten: Arrangement hoogte subsidiebedrag:

1. Tot € 25.000 desgevraagd verantwoording over de prestatie;
2. Vanaf € 25.000 tot € 125.000 inhoudelijke verantwoording en kort financieel verslag;
3. Vanaf € 125.000 inhoudelijke en financiële verantwoording (in beginsel voorzien van een accountantsproduct).

De arrangementen onderscheiden zich van elkaar door de voorwaarden en verplichtingen die worden gesteld aan de uitvoering en verantwoording van de subsidie. Hoe lager het subsidiebedrag hoe minder verantwoordingseisen er worden gesteld en hoe eenvoudiger de uitvoering is. Deze regeling valt onder het eerste en tweede arrangement en heeft een midden risicoprofiel. Het maximum toe te kennen subsidiebedrag is € 50.000, zodat arrangement 3 bij deze regeling niet van toepassing is. Het aantal uit te voeren steekproeven is direct gekoppeld aan dit risicoprofiel. Nadere beheersmaatregelen zijn op dit moment niet nodig. Het risicoprofiel wordt dan ook geaccepteerd om uitvoering te geven aan de Beleidsregel toezicht en handhaving subsidieverstreking Zuid-Holland, door middel van deze regeling.

Het besluit wordt gepubliceerd in het Provinciaal Blad.

2 Voorafgaande besluitvorming

Op 1 januari 2025 is de Subsidieregeling bevorderen intergemeentelijke samenwerking Zuid-Holland 2020 vervallen. De wens is om een nieuwe subsidieregeling vast te stellen, waarin een aantal wijzigingen ten opzichte van de vorige regeling zijn opgenomen. Zie hiervoor de toelichting onder 1.

3 Proces

De Subsidieregeling bevorderen bestuurskracht van gemeenten Zuid-Holland treedt in werking met ingang van de eerste dag na publicatie in het Provinciaal Blad. Daarna volgt een openstellingsbesluit en het vaststellen van de subsidieplafonds voor de jaren 2025, 2026 en 2027. Deze besluiten treden eveneens in werking de eerste dag na publicatie daarvan in het Provinciaal Blad. Zodra deze laatste publicatie heeft plaatsgevonden kunnen aanvragen voor een subsidie op grond van deze regeling worden aangevraagd.

Provinciale Staten worden geïnformeerd middels een GS-brief.

4 Participatie en rolneming

De provincie Zuid-Holland bevordert de kwaliteit van het openbaar bestuur onder meer door middel van de Subsidieregeling bevordering regionale bestuurskracht gemeenten Zuid-Holland. De regeling vindt zijn basis in het Coalitieakkoord 2023-2027 en het programma Beter Bestuur. De complexiteit van de bestuurlijke opgaven vereist meer kennis, expertise, betrokkenheid van de samenleving en een solide financiële huishouding op lokaal niveau. De provincie ondersteunt gemeenten bij hun uitdagingen en bevordert onderlinge samenwerking, terwijl zij toezicht houdt op de financiële en uitvoerende taken van de gemeenten.

5 Communicatiestrategie

De subsidieregeling zal na bekendmaking in het Provinciaal Blad worden geplaatst op de provinciale website. Verder maken we via ons ambtelijk netwerk bekend dat de subsidieregeling na de openstelling beschikbaar is en welke wijzigingen er zijn ten opzichte van de vervallen regeling.